

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci o návrhu Slovenského pozemkového fondu na určenie právomoci správneho orgánu podľa § 8a OSP takto

r o z h o d o l :

Súd konanie **z a s t a v u j e .**

O d ô v o d n e n i e

Podaním z 9.12.2010 požiadal Slovenský pozemkový fond – Bratislava (ďalej len „SPF“) podľa § 8a OSP o vydanie uznesenia najvyššieho súdu, ktorým súd určí, že na rozhodnutie o nároku navrhovateľov ako oprávnených osôb v konkrétnej reštitučnej veci, na vydanie náhrady za pozemky, ku ktorým pre zákonné prekážky nebolo možné navrátiť vlastníctvo v zmysle rozhodnutia príslušného pozemkového úradu, je daná právomoc Slovenského pozemkového fondu. Súčasne SPF žiadal zrušiť právoplatný rozsudok Okresného súdu v Trnave sp. zn. 36C 46/2006 zo dňa 26.10.2007, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade za pozemky, ktoré nebolo možné vrátiť.

SPF v návrhu poukázal, že podľa vyznačenej doložky právoplatnosti predmetný rozsudok súdu nadobudol právoplatnosť 12.12.2007. Súčasne uviedol, že na SPF prebieha konanie vo veci vydania náhradných pozemkov na základe žiadosti oprávnených osôb a konanie nie je doposiaľ právoplatne skončené, účastníci sa vyjadrili k spôsobu oceňovania náhradných pozemkov, doposiaľ však SPF nerozhodol o vydaní náhradných pozemkov.

Podľa názoru SPF v danom prípade sa jedná o pozitívny kompetenčný konflikt medzi SPF ako orgánom verejnej správy na strane jednej a Okresným súdom Trnava na strane druhej, preto je na prejednanie sporu príslušný Najvyšší súd SR podľa § 8a OSP. Navrhovateľ uviedol, že si uvedomuje rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 1Rks 1/2005 z 29.11.2005, kde uviedol nasledovnú právnu vetu: *„Podmienkou pre rozhodnutie súdu o kompetenčnom konflikte medzi súdom a orgánom štátnej správy v konkrétnej veci je splnenie požiadavky, aby kompetenčný konflikt vznikol ešte pred právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej.“* Logika uvedeného súdneho rozhodnutia sa zakladá na tom, že o kompetenčnom konflikte je možné rozhodnúť len do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Navrhovateľ s týmto názorom nesúhlasí. V prípade, že orgán verejnej správy alebo súd rozhodne o veci, ktorá nepatrí do jeho právomoci, tak ide o tzv. ničotný akt (ak tak rozhodne orgán verejnej správy, ide o správny ničotný akt - paakt; ak tak rozhodne súd, ide o súdny ničotný akt – paakt). Súdna prax a právna veda sa zjednotili v tom, že **nedostatok právomoci je tak závažným nedostatkom, že na takéto rozhodnutie musia orgány verejnej moci hľadiť z úradnej povinnosti tak, ako keby vôbec nebolo vydané**. Uvedené platí bez ohľadu, či je na ňom formálne vyznačená právoplatnosť, resp. či uplynula lehota na podanie riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov. Uvedený názov navrhovateľ rozviedol v ďalšej časti návrhu vo vzťahu k nulite správneho aktu aj súdneho rozhodnutia (napr. k rozhodnutiam NS ČR 22Cdo 657/2003 *„O ničotné rozhodnutie súdu by išlo len v prípade, ak by súd pri rozhodovaní zjavne vybočil z medzí svojej právomoci (napr. keby v občianskom súdnom konaní vydal stavebné povolenie a pod.)“*). Navrhovateľ ďalej uzatvára, že na paakty sa prihliada z úradnej povinnosti bez ohľadu na to, či sa jedná o paakt správny alebo súdny. Z uvedených dôvodov nie je podľa navrhovateľa uvažovať o právoplatnosti paktu a táto preto nemôže byť prekážkou v spore o právomoc, a táto povinnosť zaťažuje aj najvyšší súd prejednávajúci spor o právomoc. Navrhovateľ zrejme príkladmo uvádza: *„O právoplatnosti paaktu preto nemožno uvažovať v prípade, ak vada rozhodnutia spočíva napr. v tom, že rozsudok vydá úradník alebo zapisovateľ. Taktiež tento paakt nemôže mať ani formálnu právoplatnosť a jej vyznačenie nemôže byť prekážkou pre prejednanie sporu o právomoc. Ak by napr. v danom konaní rozsudok vydal vyšší súdny úradník a na tomto by bola formálne vyznačená právoplatnosť, tak súd by podľa nášho názoru nemohol vecne neprejednať tento spor o právomoc len z dôvodu vyznačenia právoplatnosti.“*

Máme preto zato, že akt vydaný orgánom, na ktorý nemá právomoc, t.j. paakt, nemôže nikdy nadobudnúť právoplatnosť.“

Súčasne poukázal na vady v doručovaní rozsudku Okresného súdu v Trnave.

V časti II/2 návrhu SPF zdôvodňuje svoje postavenie ako orgánu verejnej moci s poukazom na uznesenie NS SR sp. zn. 8 Sžo 296/2007 z 10.8.2009, rozhodnutie ÚS ČSFR z 9.6.1992 sp. zn. I.ÚS 191/92, podľa ktorého *„Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej a za určitých podmienok ju môžu vykonávať aj prostredníctvom ďalších subjektov. Kritériom pre určenie či iný subjekt koná ako orgán verejnej moci je skutočnosť, či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynutiteľné, či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať.“* Navrhovateľ v nadväznosti na zákonné úpravy (zák. č. 503/2003 Z.z., zák. č. 180/1995 Z.z. a zák. č. 229/1991 Zb.) uviedol, že „zákon č. 139/2010 Z.z. novelizoval niektoré ustanovenia oboch reštitučných predpisov (t.j. zákona č. 229/1991 Zb. ako i zákona č. 503/2003 Z.z.) ohľadom pravidiel regulujúcich vydávanie náhradných pozemkov Slovenským pozemkovým fondom. Dôsledkom týchto nových pravidiel došlo aj k prijatiu Nariadenia Vlády SR č. 237/2010 Z.z. z 25.05.2010, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupe Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní náhradných pozemkov (ďalej len ako „Nariadenie Vlády SR č. 237/2010 Z.z.“). uvedené Nariadenie Vlády SR č. 237/2010 Z.z. nadobudlo účinnosť dňom 01.06.2010 a nahradilo dovtedajšie Nariadenie Vlády SR č. 142/2009 Z.z. zo dňa 01.04.2009. Predmetné nariadenie upravovali procesný postup Slovenského pozemkového fondu pri pridelení náhradných pozemkov“, pričom charakterizoval jednotlivé procesy „rozhodovacej činnosti SPF pri poskytovaní reštitučných náhrad“. Proces rozhodovacej činnosti Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní reštitučných náhrad možno rozdeliť do niekoľkých etáp:

1. etapa – Iniciačná etapa

Uvedená etapa sa začína na podnet oprávnenej osoby. V uvedenej fáze sa oprávnená osoba musí jednoznačne vyjadriť, či náhradu za pozemky, ktoré jej nemožno vydať, požaduje vo forme vydania náhradného pozemku alebo požaduje finančnú náhradu. Pokiaľ oprávnená osoba požaduje poskytnutie náhradného pozemku, v tejto etape sa rieši, či SPF prijme návrh náhradného pozemku zo strany oprávnenej osoby, resp. či oprávnená osoba prijme ponuku náhradného pozemku zo strany SPF. Inými slovami povedané, **v tejto fáze sa rieši to, či SPF a oprávnená osoba sa „dohodnú“ na vydaní konkrétneho náhradného pozemku. Výsledkom tejto fázy je, že regionálny odbor SPF sa s oprávnenou osobou dohodnú na vydaní konkrétneho pozemku alebo takémuto konsenzu nedôjde.** Ak k takejto zhode

nedôjde, proces vydania náhradných pozemkov sa končí a oprávnenej osobe sa poskytne peňažná náhrada; a ak k zhode dôjde, tak sa proces posúva do tzv. etapy prípravy dokumentov.

2. etapa – Etapa „prípravy dokumentov“

V uvedenej etape príslušné orgány SPF pripravia návrh dohody o spôsobe náhrady a návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva alebo zápisnicu z prerokovania plnenia reštitučnej náhrady a návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva konkrétneho pozemku. **Je to teda fáza „prípravy dokumentov“** potrebných pre vydanie pozemkov. Uvedená etapa sa končí doručením uvedených dokumentov príslušnému organizačnému útvaru SPF.

3. etapa – Schvaľovacia etapa

V uvedenej etape príslušný organizačný útvar SPF *„zistuje, či sú tu okolnosti zabraňujúce vydaniu náhradného pozemku“* a ak tieto nezistí, tak *„predloží štatutárnemu orgánu návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva konkrétneho pozemku na prerokovanie radou fondu.“* Prerokovanie radou SPF je prejavom kontrolnej pôsobnosti orgánu SPF a z hľadiska uzatvárania zmluvy o bezodplatnom prevode je hmotnoprávnou podmienkou nevyhnutnou pre dovŕšenie procesu vydania náhradných pozemkov oprávnenej osobe, ktorým je práve uzavretie zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva ku konkrétnemu pozemku. Takúto zmluvu uzatvára v mene SPF generálny riaditeľ a námestník generálneho riaditeľa. Až uzatvorením zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva uzatvorenej medzi SPF a oprávnenou osobou dochádza k zavŕšeniu procesu vydania náhradných pozemkov. **Z pohľadu rozhodovacej činnosti SPF ide o konečné rozhodnutie, voči ktorému nie je prípustný opravný prostriedok; je však preskúmateľný súdom. Až uzavretím zmluvy možno teda hovoriť o právoplatnosti tohto rozhodnutia SPF ako „iného správneho rozhodnutia“.**

Na vyššie uvedenom rozhodovacom procese sa podieľajú viaceré orgány SPF:

Regionálny odbor SPF (I. a II. etapa),

Príslušný organizačný odbor SPF, ktorý zisťuje okolnosti, ktoré prípadne zabraňujú vydaniu náhradných pozemkov (III. Etapa),

Rada SPF (ako kontrolný orgán SPF prerokúva právne akty podľa § 35a ods. 5 písm. f/ bod 1 zákona č. 330/1991 Zb. a predkladá k nim štatutárnym orgánom odporúčacie alebo neodporúčacie stanovisko“).

Z uvedeného je teda jednoznačné, že právomoc konať o reštitučnom nároku prislúcha Slovenskému pozemkovému fondu, ktorý nekoná zo súkromnej iniciatívy,

ale koná vo verejnom záujme (ktorý je protikladom súkromného záujmu) a teda právomoc súdu je daná až v rámci správneho súdnictva podľa piatej časti O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po oboznámení sa s obsahom podania navrhovateľa s rozsudkom OS Trnava 36C/46/2006-262 z 26.10.2007 a uznesením Krajského súdu v Trnave 36C/46/2006-262 z 28.2.2011 dospel k záveru, že na konanie podľa § 8a OSP nie sú dané podmienky konania.

Kompetenčný konflikt medzi súdmi a iným orgánom (najčastejšie orgánom verejnej správy) môže vzniknúť iba za situácie, že oba orgány ochrany práva tvrdia, že majú právomoc danú právnou vec prejednať a rozhodnúť (tzv. pozitívny kompetenčný konflikt), alebo ani jeden orgán nie je ochotný vec prejednať a rozhodnúť tvrdiac, že daná vec nepatrí do jeho právomoci (tzv. negatívny kompetenčný konflikt).

V danom prípade je zrejmé, že spor o právomoc rozhodnúť danú vec je možný a reálny len vtedy, ak o danej veci orgán ešte nerozhodol. Najvyšší súd zotrváva na svojom právnom názore, ktorý vyslovil už v citovanej právnej vete k rozhodnutiu Rks 1/2005 z 29.11.2005, uverejnenom v Zbierke stanovisko NS SR o rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R61/2006 cit.: „Podmienkou na rozhodnutie súdu o kompetenčnom konflikte medzi súdom a orgánom štátnej správy v konkrétnej veci je splnenie požiadavky, aby kompetenčný konflikt vznikol ešte pred právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej“. Najvyšší súd nepochybuje o tom, že taký konflikt mohol prípadne vzniknúť aj medzi okresným súdom a SPF, pokiaľ by v konaní 36C/46/2006 vedenom na OS Trnava bol navrhovateľ (SPF) tvrdil skutočnosti a uviedol právne názory zodpovedajúce časti II/B návrhu predloženého najvyššiemu súdu, resp. ak by taký návrh (§8a OSP) bol v čase prebiehajúceho konania pred okresným súdom predložil. Návrh na konanie podľa § 8a OSP bol najvyššiemu súdu predložený 9.12.2010. Naproti tomu rozsudok Okresného súdu v Trnave z 26.10.2007 sa stal podľa dôvodovej časti uznesenia Krajského súdu v Trnave právoplatným 14.7.2010 (najneskôr). Navrhovateľ (SPF) v návrhu na konanie podľa § 8a OSP nepreukázal a ani netvrdil, že by v priebehu konania vo veci 36C/46/2006 OS Trnava, t.j. 14.7.2010 bol vzniesol námietku právomoci súdu na konanie o nároku, ktorý reštituenti (F. F. a J. F.) uplatnili pred súdom v nadväznosti na reštitučné rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Trnave č. K 2004/01142 z 8.7.2004 a K 2004/01142 z 1.10.2004, t.j. náhradu za pozemky, ktoré im pre zákonné prekážky nebolo možné vrátiť. Právo reštituentov obrátiť sa na súd

navrhovateľ v súdnom konaní preukázateľne do dňa a právoplatného rozhodnutia nespochybnil.

Najvyšší súd sa nestotožňuje s názorom navrhovateľa, že by v konaní podľa § 8a OSP mal posúdiť rozhodnutie okresného súdu ako paakt, ktorý nemôže nadobudnúť právoplatnosť. Uniklo zrejme pozornosti navrhovateľa, že nedostatok súdu je dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. a/ OSP a bolo v moci navrhovateľa tento dôvod uplatniť vo včas podanom odvolaní. Konanie podľa § 8a nie je možné vnímať ako ďalšiu možnosť domáhať sa nápravy prípadného nezákonného rozhodnutia súdu vydaného v sporovom konaní.

Pokiaľ navrhovateľ argumentoval vo vzťahu k právomoci SPF rozsudkom NS SR sp. zn. 8Sžo 296/2007 z 10.8.2009, najvyšší súd v tomto konaní nemohol z neho vychádzať, pretože predmetné rozhodnutie bolo procesným rozhodnutím, ktorým najvyšší súd zrušil nedostatočne odôvodnené rozhodnutie krajského súdu o zastavení konania o preskúmanie zákonnosti postupu žalovaného (SPF).

Samotná otázka právomoci SPF konať a rozhodovať o náhrade (jej druhu) (náhradný pozemok či finančná náhrada) a miere (miesto a rozloha pozemku či výška finančnej náhrady) s účinkami záväznosti rozhodnutia pre všetky orgány štátu ako aj pre účastníkov konania nebola navrhovateľom predložená konkrétnym odkazom na ustanovenia zákona upravujúce jeho kompetenciu, pričom je nepochybné, že SPF je v konečnom dôsledku len oprávnený na uzavretie zmluvy o poskytnutej náhrade s oprávneným. Vo vzťahu k návrhu podanému podľa § 8a OSP nie je vnútorný proces prípravy zmluvy a jej schvaľovania v orgánoch SPF rozhodujúci a navyše, navrhovateľ poukazoval na právnu úpravu tohto procesu účinnú v súčasnosti a ktorý nie je pre vznik nároku na náhradu (2004) relevantný.

Z týchto dôvodov najvyšší súd konanie podľa § 8a OSP pre nedostatok podmienok konania zastavil.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2011

JUDr. Ida H a n z e l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková